

νέου ἐπὶ τοῦ προσώπου σου. Οἱ δοθαλμοί σου λάμπουν, τὰ χεῖλη σου πορφυροῦνται· ὁ Θεὸς τῆς Γαλιλαίας ἐθυματούργησε πρὸς χάριν σου, καὶ ἐὰν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν σὲ ἔβλεπον οἱ ἄνθρωποι, θὰ ἐγκατέλειπον ὅλας τὰς γυναικας διὰ νὰ σὲ προσκυνήσωσιν. Ἔγέρθητι λοιπὸν, διάταξον νὰ ἑτοιμασθῇ τὸ ἄρμα σου· θὰ δέσω καὶ θὰ κοσμήσω τὴν κόμην σου, καὶ αὐτὸς ὁ Κατσαρὸς θὰ σὲ λατρεύσῃ τήμερον.

Ἡ Λεία παρετήρησε τὴν εἰκόνα της εἰς τὸ στέλδον μέταλλον· ἔπειτα ἀφίνουσα τὸν ἔξησθενημένον βραχίονά της νὰ ἐπαναπέσῃ·

— Ἐάν ὁ Θεὸς τῆς Γαλιλαίας μοὶ ἀπέδιδε τὴν ζωὴν, δὲν θὰ ἐπέστρεψαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Δὲν θὰ ἀφινα τὴν καλλονήν μου, ἀνανεωθεῖσαν ἐκ τοῦ μυστηριώδους ἔρωτός του, νὰ καταστῇ τὸ μεμονωμένον τρόπαιον θυητοῦ καταφρονητοῦ. Λισθάνομαι ὅτι ἀποθνήσκω καὶ ὅτι μέλλω νὰ μεταβῶ εἰς τὴν ἑστίαν τῆς ἀφθάρτου καλλονῆς θιν ὁ Θεὸς Πλάτων καλεῖ ὑπέρτατον ἀγαθόν. Καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἔθεσεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὴν πηγὴν τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς τελειότητος... Ὡ! ιερεῦ! τὸ ὄδωρ τοῦτο διὰ τοῦ ὅποιου ἔρχεταις τὸ μέτωπόν μου δὲν εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς ἀνεξαντλήτου πηγῆς ὃπου μεταβαίνω νὰ δροσισθῶ;

— Ναὶ, κόρη μου, ἀπεκρίνατο ὁ ιερεὺς. Καὶ ἐνῷ τῇ ὥμιλει περὶ σωτηρίας καὶ ἐλπίδος, τὴν εἶδεν ἐκπνέουσαν μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη. Ἡ γαλήνη τὴν ὅποιαν εἶχεν εὔρει ἀφιερωθεῖσα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀγγώστου Θεοῦ, καὶ ἡ ἡσυχία τῆς τελευταίας ὥρας τῆς τοσοῦτον ἐξέπληξεν τὴν μαύρην δούλην, ὥστε αὐτὴν ἡ κολούθησε τὸν Εὔσεβιον εἰς τὴν κρύπτην τῶν χριστιανῶν καὶ ἡσπάσθη τὴν θρησκείαν τοῦ παρακμαθητοῦ τῶν ἐρωμένων καὶ τοῦ λυρωτοῦ τῶν δούλων.

—

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. Ὡ! μεσῶ τοὺς κακολογοῦντας εἶναι ἀνυπόφοροι· ἄνθρωποι.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ. Ἐγείτε δίκαιοιν καὶ ὄμως....

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. Καὶ δύως πάντες κακολογοῦσσιν ἐνόσῳ ἀναπνέουσι; Βεβαίως· ἐγὼ δὲν ἀνέχομαι τὸ τοιοῦτο καὶ δι' αὐτὸ συχνότατα διαπληκτίζομαι μὲ τοὺς φίλους μου. Χθὲς εἶς ἐξ αὐτῶν μὲ ἔλεγεν ὅτι ὁ φίλος σας Πλάτων εἶναι μέχρις ἀκόλας φιλάργυρος, ὅτι εἶναι στενοῦ χαρακτῆρος ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ διὰ νὰ μὴ ἀκούω τὰς κρίσεις ταύτας ἡναγκάσθην ν' ἀναγωρήσω. Θὰ διμολογήσετε ὅτι ἡ φιλαργυρία εἶναι κάκιστον ἐλάττωμα.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ. Εὖτελὴς κακία ἀληθῶς.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. Μὲ ἔλεγον λοιπὸν ὅτι ὁ Πλάτων εἰς τοσοῦτον βαθύδυν φιλαργυρίας ἔφθασεν ὥστε ἀγαπᾷ τὴν ξανθήν κόμην διότι τὸ χρῶμα τοῦτο δύσιαζε τὸ τοῦ χρυσοῦ.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ. (ἀχριῶσα.) Δὲν εἶναι δυνατόν.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. Ἐγείτε ὥραίκαν ξανθήν κόμην. Ἐπειδὴ δὲ ἀνεχώρησα παρωργισμένος ὁ φίλος μου ὁ κακολογῶν, τὸν ὅποιον δικαίως δὲν θεωρῶ πλέον φίλον μου, μὲ πεσκέφθη σήμερον καὶ ἡθελε νὰ μὲ πείσῃ ὅτι ἔλεγεν ἀληθεῖαν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν...

ΕΥΡΥΔΙΚΗ. Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ ἀς μεταβάλωμεν θέμα. Τί γίνεται ὁ φίλος σας Πέτρος;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. Εἶναι χαριέστατος νέος· ἀλλὰ ἔλεγον χθὲς πολλοὶ φίλοι μου διέναι αληθῶς ἐσκιαγραφημένος, ὅτι ἀγαπᾷ τὸν λαϊμοδέτην αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ἐρωμένην καὶ ὅτι ἐξομολογούμενός ποτε τὸν ἔρωτα αὐτοῦ πρὸς κόρην, ἐνώπιον τῆς ὅποιας ἐκλινε τὸ γόνυ, διέκοψεν αἴφνης τὴν ἐξορλόγησιν ἀνακράξας — Ὡ! κυρία μου, ἡ ὑπηρέτρια ἐλησμόνησε νὰ σαρώσῃ, καὶ τὸ πανταλόνιόν μου ἐγέμισε κονιορτόν. Ενοεῖται δὲν οὐδὲν ἐξ αὐτῶν πιστεύω γνωρίζων τὸν μοχθηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Άλλας σας βεβαιῶ ὅτι ἀν ἡμην κυρία καὶ μὲ συνέβαινε τοιοῦτό τι ἡθελον ἀποδιώξει ἀμέσως τὸν γελοῖον.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ. Μὲ ἐποτίσατε δηλητήριον. Λοιπὸν εἶναι τοσοῦτον γελοῖος ὁ Πέτρος;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. Ὡ! ἀγνοῶ, κυρία μου· μὲ τὸ εἶπον ἀλλὰ τὸ ἐπαναλαμβάνω, δὲν τὸ πιστεύω· ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον φιλοκατήγορον, ίδού ὁ ἀληθέστερος καὶ ἀπλαύστερος δρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ Πλάτων ἡτο μωρὸς ἀγωνιζόμενος ν' ἀνεύρῃ ἄλλον.

‘Η Εὐρυδίκη ἐσιώπησεν’ ἐσκέπτετο ἐν δὲν εἶναι φοβερώτερον τὸ εἰδός τοῦτο τῆς κατηγορίας τὸ ὅπερι μεταχειρίζονται οἱ εὑφυεῖς συκοφάνται, ὑποκρινόμενοι δτὶ μεσοῦσι τὰς κατηγορίας καὶ διὰ τοῦτο κατακρίνοντες τοὺς λέγοντας τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα περὶ τῶν ἀλλων. Ἐπαναλαμβάνουσι λοιπὸν ἐπιτηδείως πᾶσαν ὥραν καὶ συκοφαντίκην φυινόμενοι μᾶλλον ἀξιόπιστοι, διότι ὑποκρίνονται ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν τοιαῦτα λεγόντων.

‘Η σομιπνε ἔπεσσεν’ οἱ κυριερυνητικοὶ πρὸς τοὺς ἀπανθρώπους ἐφάνησαν τρὶς ἀπανθρωπότεροι· ἀλλ’ ἡ κυριερυνητεῖς εἶναι κυριερυνητεῖς καὶ ἐπομένως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κακουργῇ. ‘Ἡδη ὁ κόσμος ὅλος δὲν εὑρίσκει λέξεις νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Δήμου καὶ τῶν διπαδῶν αὐτοῦ, δὲν εὑρίσκει λέξεις νὰ στιγματίσῃ τὴν οἰκτράν παραφροράν μεθυσύτης ἐπαναστάσεως. Καὶ ὅμως ἡ ἴστορία πιθανὸν ἔσεται δικαιοτέρα λέγομεν πιθανὸν διότι ἐνίστε ἡ ἴστορία μεταχειρίζεται τὰ γεγονότα ὅπως οἱ δημοτικοὶ τὰ μνημεῖα τῶν Παρισίων. Ἡ ἴστορία θὰ ἀνεύρῃ τὸν λόγον δι’ ὃν ἐγεννήθη ὁ Δῆμος καὶ ἀντὶ ν’ ἀγανάκτησῃ κατ’ αὐτοῦ θ’ ἀγανάκτησῃ κατὰ τῶν αἰτίων ἀτινα παρήγαγον τὸν Δῆμον καὶ τὰ αἴτια εἶναι αὐτὴ ἡ μέση καὶ ἡ ὅνω τάξις τῶν Παρισίων ἡ μᾶλλον εἶναι ὁ ὄλιγος οὐχὶ ὁ ἐπικούρειος γχρίεις ὄλιγος, ἀλλ’ ὁ ταπεινὸς ἐκεῖνος δι’ οὗ ἀπονέμεται πᾶσα τιμὴ καὶ πᾶσα ἀξία εἰς τὸν πλούτον καὶ τοιακακῶς ἀποκτηθέντα, δι’ οὗ ἡ πενία θεωρεῖται ὡς τι ἀνάξιον τοῦ ἀνθρώπου, δι’ οὗ δὲ μερόβιος, δὲ γάτης θεωρεῖται κοινωνικῶς ἵσος πρὸς τὸν φροτηγὸν ὄνον, καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν τιμὴ ἀπονέμεται καὶ ὑπόληψις. Ηλοῦτον σέβου, πλοῦτον τίμα· ὁ χρόνος γρήματα, ἡ τιμὴ γρήματα· δὲν ἔχεις; δὲν εἶσαι ἀνθρώπος. Ιδοὺ τὰ ἀξιώματα τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰώνος. Ἀλλὰ τότε ὅταν ἡ τύχη καὶ αἱ περιστάσεις κατέστησαν τιγὰ πλούσιον καὶ οὖτος ζῆται τρυφηλῶς καὶ ἀργῶς ἀπολαμβάνων ἐν τούτοις τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἀλλων, ὁ πένης, ὁ ἡμερόβιος, ὁ χρηστὸς ἐργάτης, ὁ διὰ τοῦ ἰδρωτος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ζῶν, αὐτὸς δὲ βλέπων ἐκεῖτὸν περιφρονούμενον, οἰκτειρόμενον, οὐχὶ

ἄνθρωπον, καὶ τοι ἀνώτερον ἥθικῶς ὅντα τοῦ ἀργοῦ ἐκείνου πλουσίου, ὁ πένης αὐτὸς θέλετε νὰ μὴ ὀργισθῇ, νὰ μὴ ἐξεγερθῇ ἐπὶ τέλους καὶ νὰ μὴ ζητήσῃ νὰ ἐκδικηθῇ τὴν τύχην καὶ νὰ ὠφεληθῇ τῶν περιστάσεων; Κέχει ἄρα γε ἀδικον; Βεβαίως· ἀλλὰ πολὺ πλέον ἀδικον ἔχουσιν οἱ παθόντες. Μὴ ἀπατᾶσθε· μὴ νομίσετε δτὶ ἐν τῷ Δήμῳ ἐπεκράτησεν ἡ ἀρπακτικὴ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου, δγε· ἡ ἴστορία δὲν ἀναφέρει τοιαῦτα παραδείγματα· καὶ τὸ νέον τοῦτο σύμπτωμα, δηλοῦ τὴν ὑπαρξίαν νέας νάσου. Τὸ ἔμφυτον αἰσθημα τῆς ἴδιοκτησίας ἔχει ὅρια καὶ ὅσῳ ἴσχυρότερον εἶναι τοσοῦτον ὀλιγώτερον ἐκτρέπεται εἰς ἀρχὴν κοινοκτημοσύνης. Ἐν τῷ Δήμῳ ὑπῆρχεν ἡ ἀγανάκτησις κατὰ τῆς ὑπερογκῆς τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἐσχάτης περιφρονήσεως τῆς ἐντίμου πενίας· ἡ ἀλαζωνία τῆς συμφορᾶς ἐξηγέρθη κατὰ τοῦ Οράσους τῆς ὄλιγης εὐδαιμονίας. Βεβαίως δὲ πλούτους ἔχει ἀξίαν. ἀλλὰ πάντοτε σχετικήν. Ὁ ἀνθρώπος ἔχει πάντοτε περισσοτέραν ἀξίαν τοῦ χρυσοῦ· καὶ ὅταν βλέπῃ δτὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐξεργάζεται ἀγανάκτησι κατὰ τῶν ἐκπροσωπούντων τὴν δύναμιν ταύτην καὶ ἀρχιεῖ ἀπ’ αὐτῶν τὴν λεωντήν. Ὁ Δῆμος εἶναι πρωτὸν σύμπτωμα ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ὄρθερᾶς νόσου τοῦ ὄλιγού, τῆς νόσου ἐκείνης ἦτις ἀνέπλασε τὸν ἄνθρωπον τελειοποιημένον πίθηκο, ἦτις ἡρυθρὴ πᾶν εὐγενές καὶ γενναῖον αἰσθημα, ἦτις ὑπεδούλωσε τὴν ψυχὴν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὰς θειοτάτας προκινήσεις εἰς τὸν χρυσόν. Σεβασθῆτε τὴν κρίσιν ταύτην διότι ἀνευ αὐτῆς θὰ ἐπήρχετο θάνατος.

‘Η θερμόττες εἶναι ζῶνται, λέγουσιν οἱ χρυμικοί· ἀλλὰ βεβαίως δὲν κατώκουν τὰς διεκκεκυμένας ζώνας διότι δχεὶς εἰς τὰς ζώνας ταύτας, ἀλλ’ οὐδὲ εἰς τὰς Ἀθήνας δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν δτὶ τὰ κυνικὰ καύματα εἶναι ζῶνται. Καύσων καὶ κονιορτός· ίδον αἱ Ἀθήναις· ὥραις ἀληθῶς πόλις! ἔχει γχριεστάτας ἐξοχάς διὰ τοὺς ληστὰς, εὐρυτάτους δρύμους διὰ τὸν ἥλιον καὶ τὸν κονιορτόν· περισσότερα καφενεῖα ἡ οἰκίας διὰ τοὺς κηφήνας· σχολεῖα διὰ τοὺς ἀγρομάτους, καὶ τὸν Ηλιαγῆν Κυριακοῦ διὰ τὴν δημαρχίαν. Ὁ πένης αὐτὸς δῆμος ἦτο

δίκαιον νὰ ἔχῃ δῆμαρχον τὸν Κυριακὸν ἀλλὰ πρὸς τελειοποίησιν τῆς εἰκόνος ἀποτεῖτο νὰ κρατῇ λύραν καὶ δίσκον. Ὡραία πόλις αἱ Ἀθῆναι· ἴδιως ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ κατὰ τὴν μεσημέριαν, ὅτε οὐδαμοῦ ἐπισκιάζεται τις οὐδὲ παρ’ αὐτῷ τῷ Δημάρχῳ. Δὲν ὑπάργουσιν ὑπεροχαὶ ἐν Ἑλλάδι τετέλεσται.

Καὶ πάλιν ἐνθυμήθην τὸν Δῆμον τῶν Παρισίων. Ἡ καταστροφὴ τῶν μνημείων παρήγαγεν ἐν τῷ νῷ μου τὸ ζήτημα ἃν τὰ ἔξογα ἔργα τῆς τέχνης, οὐ μόνον τῆς ζωγραφικῆς, τῆς ἀγαλματοποίης, καὶ τῆς αρχιτεκτονικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ποιήσεως δὲν βλάπτωσι διασωζόμενα ἐπὶ αἰώνας ἀντὶ νὰ ωφελήσωσι. Νομίζει κανεὶς ὅτι ἡ τέχνη ὀπισθοδρομεῖ ἢ μᾶλλον σταυριτά ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι καταστρέψει πολὺ τὴν πρωτοπίαν ἢ διατήρησει τῶν ἔργων τῆς τέχνης. Ὁ καλλιτέχνης δὲν τολμᾷ νὰ παρεκκλίνῃ τῆς κεχρογράμνης ὁδοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μάλιστα καθ’ ἔξιν βαδίζει ἐπ’ αὐτῆς καὶ ἀντὶ νὰ ἀναπλάσσῃ νέα ἔργα μιμεῖται ὅπων τὰ παρελθόντα. Οἱ κοιτικοὶ πάλιν πλάτουσι κανόνας ἐπὶ τῷ βάσει ἔργων τῆς δεῖνα ἢ δεῖνα ἐπογῆς ἐνῷ ἡ τέχνη εἶναι ποικίλη ὅσον καὶ ἡ φύσις καὶ εἰς τὸ πρώτον βῆμα εἰς ἢ ἀπομακρυνθῆ τῆς τετριμ μένης ὁδοῦ ὃ καλλιτέχνης, λιθοβολεῖται. Ἄν δὲν ἐσώζοντο σήμερον τὰ ἔργα τοῦ Ὁμηρού, τοῦ Λίσγύλου, τοῦ Εὔριπίδου καὶ τοῦ Σοφοκλέους ἢ ἀνθρωπότης ἥθελεν ἵσως ἀποκτήσῃ ἔργα πολὺ ἀνώτερα ἐκείνων. Καὶ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ἡ ζωγραφικὴ ἄκμησεν ἐν Ἰταλίᾳ διότι δὲν ἐσώθησαν τ’ ἀργατὰ ζωγραφήματα. Ἡ τυπογραφία ἔφερε δημοκρατικόν τι πνεῦμα εἰς πάντα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ποίησιν, ἡ δὲ ἰσορροπία αὕτη ἀντιθέται εἰς τὴν ἔννοιαν παντὸς ἔξογου ἔργου. Λέγουσιν ὅτι οἱ μετὰ τὸν πρώτον ἔρωτα παλμοὶ τῆς καρδίας καὶ τοι γεννῶνται ἔνεκκ ἄλλου ἀντικειμένου, ἀληθῶς ὅμως ἐπικναλαμβάνουσι τὴν πρώτην ἐκείνην λατρείαν πρὸς τὴν χαρίεσσαν μορφὴν τῆς πρώτης ἔρωμένης μὲ τὴν μορφὴν τῆς ὅποιας στολῆςται πᾶσα μεταγενετέρα ἔρωμένη. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν τέχνην. Ἀλλ’ ἀν ὁ Πετράρχης δὲν ἀπέκαμε λατρεύων τὴν Λάουραν, ἡ ἀνθρωπότης ἀπέκαμε λα-

τρεύουσα τὸν "Οὐηρον" καὶ μὰ τὸν ζύθον ἡδυνάμην κάλλιστα νὰ παραστήσω τὸ πρόσωπον τοῦ χωρικοῦ πρὸς τὸν Ἀριστείδην, ἔξοστρατίζων ἀπὸ τῆς Ἀθηνασίας τὸν "Οὐηρον" διότι ἀπέκαμε ἀκούων αὐτὸν ἐπικαλούμενον ἀθάνατον καὶ πρὸ πάντων διότι μὲ κατέβαλε τὸ δυηρικὸν ζήτημα.

Δ. ΠΑΠΑΡΓΙΓΟΠΟΓΛΟΣ

— — —

Ο ΚΟΜΗΣ ΙΒΑΝΟΦΣΚΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέγεια ἴδε φυλλ. γ.)

— "Ω! μὴ, κυρία, παρακαλῶ, εἶπε κρατῶν αὐτὴν σχεδόν διὰ τῆς βίας, δὲν βλέπτει τοῦτο... "Άλλοτε, προσφιλέστατέ μοι ἄγγελε, δὲν εἶχον καρδίαν, οὐδένα τιγάπων· ὃ πρῶτος μου ἔρως εἶναι οὗτος, μάρτυς μου ὁ Θεός! Μή ἀνεγέρθετε νὰ ἡνικεῖτον ἀτυχής, κυρία. Σᾶς ἀγαπῶ, ώς δὲν ἡγάπησα... τὴν μητέρα μου, σᾶς ἀγαπῶ..."

— "Άρκει, κύριε κόμη, ἀρκεῖ· σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς ἐνδείξεις ταύτας τῆς ἀγάπης σας, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Πέτκωφ μετά τίνος εἰρωνίας ἴδουσα ὅτι ὁ κόμης ἐπέμενε μετὰ θράσους τοσούτου γαϊρωπολὺ ἔχουσα φίλον τόσον πολύτιμον. Ήστε δικαῖοι δὲν ἐπίστευον ὅτι ἀνθρωπος εὐγενής, ώς ὑμεῖς, θὰ παρέβαινε τοσοῦτον τὰ καθήκοντα τῆς φιλοξενίας καὶ τῆς τιμῆς. Νὰ σᾶς ὑποδέγεται ἐν τῇ οἰκίᾳ του μετὰ τοσαύτης ἐμπιστοσύνης ὃ σύζυγός μου, καὶ ταῖς ἀντὶ εὐγνωμοσύνης νὰ θέλετε νὰ ρίζετε τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν ἀβύσσον τῆς ἀτιμίας καὶ τοῦ αἰσχους!..."

— Ο κόμης ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κατηγορίας ταύτης ἔκυψε τὴν κεφαλήν.

— Αἴσγος! κύριε κόμη, αἰσχύνη! προσέτηκεν ἡ Ἀλεξάνδρα καὶ ἔξηλθε τοῦ δωματίου ἀφήσασα τὸν ἀνθρωπὸν τοῦτον γονυκλιτὴ καὶ μόνον.

— "Ω! τὴν ἀγαπῶ! τὴν ἀγαπῶ! ἐψιλούσεν ὁ ἄθλιος περιφερόμενος ἐν τῷ δωματίῳ, ώς μεθύσων.